

Türkiye’deki Okul Adlarında Atatürk ve Ailesi

Atatürk and His Family in School Names in Türkiye

Doç. Dr. Ömer KEMİKSİZ ¹

Öz

Bu araştırmanın amacı Türkiye’deki okul adlarında Atatürk’e ve ailesine ne sıklıkla yer verildiğini tespit etmektir. Betimsel tarama modelinde yürütülen araştırmanın veri seti 81 ilde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı “resmî okul” statüsündeki tüm eğitim kurumlarıdır. <https://mebbis.meb.gov.tr/KurumListesi.aspx> web sayfası üzerinden ulaşılan ve Atatürk veya aile üyelerinden herhangi birinin ismini taşıyan 2078 okul, içerik analizi tekniği kullanılarak incelenmiştir. Araştırmada ulaşılan bulgulara göre Atatürk veya aile üyelerinin isimlerini taşıyan okul sayılarının bölgelere göre dağılımı Marmara Bölgesi (f=383), İç Anadolu Bölgesi (f=338), Karadeniz Bölgesi (f=310) Ege Bölgesi (f=300), Akdeniz Bölgesi (f=283), Doğu Anadolu Bölgesi (f=238) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi (f=226) şeklinde sıralanırken bu isimlerin okul türlerine göre dağılımında ilkokullar (f=770) ve ortaokullar (f=673) öne çıkmış, bunları anaokulları (f=315) ve liseler (f=292) takip etmiştir. Lise türlerinde Anadolu liseleri (f=148) ile mesleki ve teknik liseler (f=112) ilk iki sırayı almıştır. İncelenen okul adlarının 1832’sinde Atatürk’e, 223’ünde annesi Zübeyde Hanım’a, 11’inde eşi Latife Hanım’a, 9’unda babası Ali Rıza Efendi’ye ve 3’ünde de kardeşi Makbule (Atadan) Hanım’a yer verilmiştir. Atatürk’ün ismini taşıyan 1832 okul “isim/soyisim”, “askerlik”, “liderlik” ve “öğretmenlik” olmak üzere dört kategori altında değerlendirilmiştir. Bu kategoriler içerisinde yer alan ve okullardaki adlandırmalarda en fazla kullanılan ifadeler “Atatürk” (f=1254), Gazi (f=255), “Mustafa Kemal” (f=90), “Gazipaşa” (f=70) ve “Gazi Mustafa Kemal” (f=55) olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Atatürk’ün ailesi, Millî Eğitim Bakanlığı, ad bilimi, okul adları

Makale Türü: Araştırma

Abstract

The aim of this study is to determine how often Atatürk and his family are mentioned in school names in Türkiye. The data set of the research conducted in the descriptive survey model is all educational institutions with the status of “official school” affiliated to the Ministry of National Education in 81 provinces. 2078 schools named after Atatürk or any of his family members, which were accessed through the website <https://mebbis.meb.gov.tr/KurumListesi.aspx>, were analyzed using the content analysis technique. According to the findings of the study, the distribution of the number of schools named after Atatürk or family members according to regions is as follows: Marmara Region (f=383), Central Anatolia Region (f=338), Black Sea Region (f=310), Aegean Region (f=300), Mediterranean Region (f=283), Eastern Anatolia (f=238) and Southeastern Anatolia (f=226), while primary schools (f=770) and secondary schools (f=673) stood out in the distribution of these names according to school types, followed by kindergartens (f=315) and high schools (f=292). Anatolian high schools (f=148) and vocational and technical high schools (f=112) took the first two places in high school types. Atatürk was mentioned in 1832 of the school names examined, his mother Zübeyde Hanım in 223, his wife Latife Hanım in 11, his father Ali Rıza Efendi in 9, and his sister Makbule (Atadan) Hanım in 3. The 1832 schools named after Atatürk were evaluated under four categories: “name/surname”, “military service”, “leadership” and “teaching”. Within these categories, the most frequently used expressions in school names were “Atatürk” (f=1254), “Gazi” (f=255), “Mustafa Kemal” (f=90), “Gazipaşa” (f=70) and “Gazi Mustafa Kemal” (f=55).

Keywords: Atatürk, Atatürk’s family, Ministry of National Education, onomastics, school names

¹Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, okemiksiz@bartin.edu.tr

Paper Type: Research

Giriş

Ülkelerin kazanmış olduğu siyasal başarıların kalıcı ve anlamlı olabilmesi toplumun gelişmişlik düzeyiyle bağlantılıdır. Bu yüzden toplumu oluşturan her ferdin gayesi, ülkesinin gelişmesine katkıda bulunmak olmalıdır. Zira tarih sahnesinde var olmanın yolu siyasi bağımsızlık kadar sanat, spor, kültür, ekonomi, sanayi, teknoloji, bilim, savunma vb. pek çok alanda gelişmeye ve ilerlemeye bağlıdır. Bu alanlarda yetişmiş nitelikli insan gücünün varlığı, toplumların diğer toplumlarla rekabetinde son derece önemli bir avantajdır. Bu avantajı elde etmek için ülkeler geliştirdikleri politikalarla nitelikli bireylerin yetişmesine öncelik vermektedir. Eğitim öğretim politikalarının bütün bu çalışmaların temelini oluşturması bakımından istisna bir yere sahip olduğu düşünülmektedir.

Bir ülkenin sosyal, kültürel, bilimsel ve ekonomik yönden kalkınmasına en önemli katkıyı sunan unsur (Gedikoğlu, 2015, s.1) konumundaki eğitim, insanı mevcut noktadan daha farklı, daha iyi bir konuma taşımayı amaçlayan, aynı zamanda insanı iyi yönde farklılaştıran bir süreçtir (Şişman, 2022, s. 4). Oktay'a (2020, s. 2) göre sosyal bir varlık olan ve çeşitli yeterliliklerle donatılmış şekilde dünyaya gelen insan, içinde yaşadığı topluma ve o toplumun değerlerine uyumu, hayatını devam ettirebilmek için ihtiyaç duyduğu bilgileri ve becerileri, kendisini öbür canlılardan ayıran en önemli süreçlerden biri olan eğitim yoluyla kazanır. Bu öneminden dolayı tarih boyunca toplumların temel ihtiyaçlarından birisi olan eğitim ihtiyacını milletler çeşitli şekilde gidermeye çalışmıştır. Zaman içinde gittikçe artan ve değişen şekilde eğitim ihtiyacına yönelik tedbirler alınmaya çalışılmıştır (Balıkcı, 2020, s. 417). Bu süreçte öğrenmenin gelişigüzelikten kurtularak bir sisteme bağlanmasına, öğretim ve öğrenme etkinliklerinin yapılabilmesi için öğretmen ve öğrencilerin yanında, bu kişilerin etkileşimlerini sağlayabilecekleri fiziksel mekânlara ihtiyaç duyulmuş, hem bireye istenen şeyleri öğretme teşebbüsleri hem de bir ekonomi sağlama amacıyla eğitimin ve öğretimin planlı olması istenmiştir. Bu planlı öğrenme olayını gerçekleştirmek için de okul adı verilen kurumlar oluşturulmuştur (Balcı, 2014, s. 221; Kırkıç, 2021, s. 23).

Amaçlarına ulaşmak için birçok özelliği barındıran bir yapı olan (Balıkcı, 2021, s. 418), kişilere sağlıklı ve doğru bilgilerin öğretildiği, istenilir ve olumlu yönde değişikliklerin kazandırıldığı bir kurum olma özelliği gösteren (Tuzcuoğlu, 2020, s. 142) okul, Çelenk (2018, s. 16) tarafından "bireyin eğitiminden sorumlu olan, formal, resmî ve programlı eğitim yapan toplumsal kurum", Akyıldız (2020, s. 204) tarafından ise "yöneticilerin, öğretmenlerin, uzmanların, eğitici olmayan çalışanların ve öğrencilerin oluşturduğu canlı bir topluluk" şeklinde tanımlanmaktadır. Okulun tarih sahnesine ne vakit çıktığı tam olarak bilinmemekle beraber Mısır ve Çin belgeleri gibi insanlık tarihinin en eski yazılı kaynakları olan dokümanlarda okulun varlığından söz edildiğine dikkat çeken Oktay'a (2020, s. 8) göre insanoğlunun bilgileri artıp karmaşıklıklaştıkça bunların genç kuşaklara aktarılmasında özel kişilere ve kurumlara olan ihtiyaçtan dolayı okulun ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Okulların, sosyal çevreden sağlamış oldukları girdileri çeşitli dönüşüm süreçlerinden geçirerek çevrelerine ürün veya hizmet olarak sunduklarına dikkat çeken Okçu'ya (2021, s. 240) göre okulun temel işleme süreci olan eğitim öğretim etkinlikleri sonucunda okulun temel çıktısı olan eğitilmiş bireyler yetiştirilmiş olur. Bu nedenle günümüzde çeşitli açılardan eleştirilse de okullar vazgeçilemeyen kurumların başında gelmektedir (Özdemir, 2020, s. 12).

Okulların eğitim sistemi içindeki temel görevi, istenilen davranışları öğrencilerine kazandırmak ve belli öğrenme yaşantılarının öğrencilerle yaşamasını sağlamak için çevreyi gerekli şekilde düzenlemektir (Taymaz, 2019, s. 4). Tabak (2019, s. 289), okulların var olma amacının, öğrencilerin gelişimini ve öğrenmesini sağlamak üzere eğitim ve öğretimin gerçekleşmesi olduğuna vurgu yaparken Taşgın'a (2020, s. 303) göre okulların işlevi öğrencilerin katılımını ve toplumun geleceği açısından önemli olan bilgi ve becerilerin edinilmesini sağlayacak çalışmaların tasarlanmasıdır. Bunun yanında okul bilgi aktaran bir

kurum olmanın yanında çocukların ve gençlerin aynı ortamda buldukları, kendi akranları ve yetişkinlerle iletişim hâlinde oldukları bir sosyalleşme ortamıdır (Oktay, 2020, s. 8). Zira çocukların içinde buldukları toplumun bir üyesi hâline gelebilmeleri, toplumun bir parçası olduklarının bilincine varabilmeleri ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirebilmeleri, bireylerin toplumsal yaşamda gerekli olan sosyal becerileri kazanması ile mümkündür (Adıgüzel, Ergünay ve Talioğlu, 2016, s. 398). Nitekim okulun, bireyleri toplumsal yaşamdaki farklı rollere hazırlayan bir yer olduğunu belirten Şişman'a (2018, s. 46) göre aslında toplumun genelinde oluşan rol dağılımları okulda da mevcuttur. Okul adı verilen yer bazıları için bir örgüt, bazıları için bir işletme, bazıları için bir aile, bazıları için de bir insan topluluğudur. Aydoğan (2012, s. 29) da okulların öğrencilerin gelişmesine olanak tanıyan, bir topluluk duygusu veren ve iş birliğini teşvik eden yerler olduğunu ifade ederek okulun meydana getirdiği toplumun, insani ilişkilerin, çalışma planlarının, programların ve günlük faaliyetlerin oluşturduğu karmaşık bir yapı olduğunu vurgulamaktadır.

Üzerinde çalıştığı ham maddenin toplumdan gelen ve topluma giden insan oluşu, okul dediğimiz örgütün en önemli ve açık özelliğidir. Bu yönüyle okulun birey boyutu kurum boyutuna nazaran daha duyarlı, informal yanı formal yanına göre daha ağır ve etki alanı yetki alanından daha geniştir (Bursalıoğlu, 2021, s. 33). Okulun geleneksel manada gencin yetişkin olarak oynayacağı rolü kabul etmesinde, gencin meşgul edilmesinde, iş alanına girmesine hazırlanmasında, toplumun kültürel ve sosyal değerlerinin kazandırılmasında, toplumsallaşmada, inançlarda, geleneklerde, toplumda yaşamak için gerekli yetenekleri geliştirmede ve genci gerekli konumlara getirmede, onu çeşitli iş kollarında mesleğe yönlendirmede bir araç olarak görüldüğünü belirten Özdemir'e (2020, s. 14-15) göre günümüz bilgi toplumunda bu sürecin belli bir zaman ve süre ile sınırlandırılması mümkün değildir. Ada ve Küçükali (2016, s. 220) günümüz toplumunda okulun, öğrencilerin tamamının öğrenmelerini sağlamak, onlara 21. yüzyılın gelişen ihtiyaçlarına cevap verebilecek beceriler kazandırmak ve onların bilgili, becerili ve kendine güvenen kişiler olarak yetişmelerine fırsat tanımak amacıyla var olduğunu belirtirken Taşgın'a (2020, s. 302) göre bilgi çağında okullar yalnızca öğrenciler ve öğretmenler için değil, aynı zamanda herkes için bir öğrenme ortamı, günlük hayatın çerçevesinde şekillendiği bir öğrenme merkezi olarak görülmektedir.

Okul, eğitim hizmetlerinin üretildiği ve sunulduğu yerdir. Okul sistemleri dünyada birbirini takip eden bazı kademelere ayrılmaktadır. Ancak bu kademelerin içinde bulunan okulların türleri ile bunların öğretim süreleri farklılık gösterebilmektedir. Eğitim sistemlerinin ve okulların kuruluşları, yapıları, işleyişleri ve işlemleri ise ülkeden ülkeye değişmektedir. Diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de okullar devletin öncülüğünde önceden belirlenen yasa ve ilkeler doğrultusunda açılmakta, örgütlenmekte ve işlemektedir. Okul yapısı içerisinde çeşitli rol ve statülerde görevliler bulunmaktadır (Ada ve Küçükali, 2016, s. 219; Şişman, 2021, s. 92). Türk Millî Eğitim Sistemi, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda örgün ve yaygın eğitim şeklinde iki ana bölüme ayrılmaktadır. Belirli yaş grubunda ve aynı seviyede bulunan bireylere, amaca göre oluşturulmuş programlarla okul çatısı altında yapılan eğitime karşılık gelen örgün eğitim, okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimden oluşurken yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine hiç dâhil olmamış, bu sistemin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerin birinden ayrılmış olan bireylere ilgi ve ihtiyaç duydukları alanda örgün eğitim yanında ya da dışında düzenlenen eğitim etkinliklerinin tamamını içermektedir (Ada ve Baysal, 2015, s. 8). Ülkemizdeki eğitim sisteminin yapısının saptanmış ilkelere uygun olarak ve hedeflere ulaştırılmasını sağlayacak biçimde oluşturulduğuna vurgu yapan Taymaz'a (2019, s. 9-10) göre mevcut yapı insanların tamamının örgün, yaygın eğitim ve çıraklık eğitimi kurumlarında ilgilerine, isteklerine ve yeteneklerine, toplumun ve ekonominin ihtiyaçlarına göre yetiştirilmesini, üst öğrenim kademelerine geçmelerini sağlayacak şekilde biçimlendirilmiştir. Ayrıca her tür ve kademedeki kurumlar arasında dikey ve yatay geçişlerle birbirini tamamlayacak şekilde sistem bütünlüğü içinde düzenlenmesine çalışılmıştır.

Toplumları ileriye taşıyacak eğitim ve öğretim çalışmalarının belirli programlar doğrultusunda ve sistemli bir şekilde yürütüldüğü kurumlar olan okullar, sahip oldukları insan kaynakları (idareci, öğretmen, öğrenci, veli vb.), türleri, fiziksel yapıları, vizyon ve misyonlarıyla buldukları yerleşim birimlerinin önemli bir unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Bütün bunların yanında bir okulun kimliği şeklinde tarif edilebilecek ve onun tanınmasını kolaylaştıracak “kurum adı” faktörü de kuşkusuz okulların hem faaliyete geçme hem de faaliyetlerini sürdürme sürecinde önem kazanan konulardan biri olmaktadır.

1. Araştırmanın Önemi ve Amacı

İnsanoğlu var olduğu günden bu yana etrafını tanımaya ve ayırt etmeye çalışmış, bunu yaparken de nesnelere ad verme yoluna gitmiştir. Her toplum adlandırma yaparken kendi kültürünü ve dil özelliklerini yansıtmaya çalışmıştır (Bulut, 2013, s. 9). Adlandırma faaliyetinin insanın çevresini tanımlamada kullandığı en temel özelliklerden birisi olduğunu belirten Aliağaoğlu ve Uğur'a (2018, s. 2) göre bu faaliyetle insanlar, yeryüzündeki bir mekânı diğerinden ayırt etme kabiliyetine kavuşmaktadır. Bundan dolayı insanlar, başta kendileri olmak üzere evrendeki her nesneyi, durumu, duyguyu, düşünceyi işaret etmek amacıyla isimlerden faydalanmışlardır (Çelik, 2021, s. 118). Bu isimlendirme faaliyetlerinde önemli bir yeri olan kişi adları ise ait oldukları toplumlara göre değişen yapısının filolojik tahlili, kültürler arası etkileşimi ve geçişleri zaman ve bölgesel olarak vermesi bakımından son derece önemlidir. Yine kişi adları toplumların yerleşme ve kültür tarihinin aydınlatılmasında da başvurulan önemli kaynak malzemelerdendir (Özyetgin, 2001, s. 22). Başta özel adlar kategorisindeki kişi adları olmak üzere isimlendirme konusunun önemli olduğu alanlardan biri de eğitim öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde temel teşkil eden okullardır.

Okullara verilen isimler, okulları birbirinden ayıran veya coğrafik tanımlamalarını sağlayan ayırıcı bir özelliğin ötesinde (Polat, 2013, s. 143) ait oldukları kültüre has önemli olay, olgu, kavram ve terimleri vurgulayan belirleyici semboller olmaları sebebiyle de örtük program kapsamında ele alınıp değerlendirilmesi gereken önemli bir konudur (Toprak, 2021, s. 23). Bu öneminden dolayı konuyla ilgili düzenlemelerin yasal mevzuatlar kapsamında gerçekleştirildiği söylenebilir. 14 Şubat 2017 tarihli “Millî Eğitim Bakanlığı Kurum Açma, Kapatma ve Ad Verme Yönetmeliği”ne göre kurumlara isim verilirken kurumların amacının, seviyesinin, bulunduğu çevrenin özelliklerinin ve şartlarının dikkate alınması, isimlerin Türkçe olması ve Millî Eğitimin genel amaçlarına aykırılık teşkil etmemesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Aynı Yönetmelik'te okullara verilebilecek adların kurumun bulunduğu yerleşim yerinin; Atatürk'e ait ad ve unvanlar ile tarihte önemli yeri olan şahıs, yer, tarih ve olayların; şehitlik ve gazilik unvanlarını taşıyanların; bilim ve teknoloji, eğitim, sanat, kültür, spor ve benzeri alanlarda önemli başarılar elde etmiş kişilerin; Türk Cumhuriyetleri ve Türk topluluklarına ait yerlerin ve kişilerin; devlet büyüklerinin isimlerinden seçilebileceği de ifade edilmiştir. Kurumlara isimler okul öncesi eğitim ve ilköğretim için il millî eğitim komisyonu kararı doğrultusunda valilikçe, diğer okul türleri için ise il millî eğitim komisyonu kararına dayalı olarak valilik teklifi üzerine Bakanlıkça verilmektedir.

Okullara verilecek isimlerle ilgili yapılan yasal düzenlemelerin uygulamadaki karşılıklarını görmenin yolu yapılacak araştırmalardan geçmektedir. Alanyazına bakıldığında okul adları hakkında yapılmış çok az sayıda çalışmanın olduğu söylenebilir. Bunlardan Yüceol Özezen'in (2010) araştırması Adana'daki 408 özel öğretim kurumunun isimlerinin belirlenmesi ve bu kurumların Türkçe kelime kullanmayla ilgili tercihlerinin ortaya konulmasıyla sınırlıdır. Arslan (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmada okullara verilen adlarda veya bu adlarda yapılan değişikliklerde siyasi iktidarların etkisi ele alınmıştır. Şahin (2020) tarafından 158 devlet üniversitesi örnekleminde yapılan araştırmada üniversitelerin adlandırmaları mülki taksimata dayalı, cumhuriyetle ilgili, önemli şahıslarla ilgili, coğrafyaya dayalı, eğitim verilen alana dayalı, medeniyetlerle ilgili, dostluğa/kardeşliğe dayalı ve diğer adlandırmalar şeklinde sekiz başlık altında tasnif edilmiştir. Araştırma sonucunda üniversite adlandırmalarında en fazla mülki taksimata dayalı adlandırmaların öne çıktığı vurgulanmıştır. Toprak'ın (2021)

Türkiye’deki yedi coğrafi bölgeyi temsilen yedi ildeki 7181 okulu, okulun kamu okulu ya da özel okul olma durumu, okul türü, okul kademesi, okulun bağlı bulunduğu coğrafi bölge ve okula ismin verildiği yıl gibi değişkenlere göre ele aldığı çalışmada okullara verilen isimler 13 tema altında toplanmıştır. Bu temalardan okullarda en çok kullanılanların kişi isimleri ile yerel/ulusal ölçekli coğrafi yer, konum, bölge temaları olduğu belirlenmiştir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki okullara verilen isimlerin türlerini ve yoğunluklarını ortaya koymayı amaçlayan ve bu araştırmaya en yakın çalışma ise Polat (2013) tarafından yapılmıştır. Bölgedeki 6073 okulun incelendiği araştırmadaki temalardan biri “Atatürk ve ailesi” şeklinde belirlenmiş, örneklemden okullardan 171’inin bu tema altında yer aldığı vurgulanmıştır. Atatürk ve ailesinin okul isimlendirmelerindeki yerini gösteren güncel bir çalışma olması ve Türkiye’nin 81 ilindeki okulları kapsamaması sebebiyle bu araştırmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. “Türkiye’deki okul adlarında Atatürk’ün veya aile üyelerinin isimlerinin kullanılma sıklığı nasıldır?” problem cümlesinden hareketle gerçekleştirilen bu araştırmada aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Atatürk’ün veya ailesinin adlarını taşıyan okulların bölgelere göre dağılımı nasıldır?
2. Atatürk’ün veya ailesinin adlarını taşıyan okulların okul türlerine göre dağılımı nasıldır?
3. Atatürk’ün veya ailesinin adlarını taşıyan okulların kişi isimlerine göre dağılımı nasıldır?
4. Atatürk’ün adını taşıyan okulların kategorilere göre dağılımı nasıldır?

2. Yöntem

Araştırmanın modeli, veri seti, verilerin toplanması ve analizi başlıklarına bu bölüm altında yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Türkiye’deki okul adlarında Atatürk’ün ve aile üyelerinin isimlerinin kullanılma durumunu incelemeyi amaçlayan bu araştırma betimsel tarama modeliyle yürütülmüştür. Olayları olduğu gibi araştırmaya ve mevcut durumu ortaya koymaya çalışan bu tür araştırmalarda incelenen olay ve durumlar detaylı biçimde araştırılmakta, bunların daha önceki olaylar ve durumlarla ilişkisi incelenerek/irdelenerek ne oldukları tasvir edilmeye çalışılmaktadır (Karakaya, 2014, s. 59). Sönmez ve Alacapınar’a (2019, s. 48) göre bu modele uygun araştırmalarda üzerinde çalışılan doğal ve toplumsal olguların kontrol edilmesi gibi bir etkinlik söz konusu değildir. Araştırmacı bu olgulara müdahale etmeyip onların akışını engellemeye çalışmaz. Bu sebeple betimsel tarama modelinin, okul adlarının hâlihazırda durumunu ortaya koymayı hedefleyen bu çalışmaya en uygun araştırma yöntemi olduğu düşünülmektedir.

2.2. Veri Seti

Bu araştırmanın veri seti Türkiye’nin 81 ilinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise ve özel eğitim kademelerindeki “resmî kurum”lardır. <https://mebbis.meb.gov.tr/KurumListesi.aspx> web sayfası üzerinden erişilen bu kurumlardan Atatürk veya aile üyelerinden herhangi birinin adını taşıyan 2078 okul araştırma kapsamında incelenmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin toplanması <https://mebbis.meb.gov.tr/KurumListesi.aspx> adresi üzerinden 2023 yılının Nisan ayı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplandığı sayfadaki yönlendirmelere ilişkin örnek ekran görüntüsü Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Veri toplama web sayfası

Şekil 1'deki web sayfası örneğinde görüldüğü üzere açılan ekranda “resmî kurumlar”, “il”, “tüm ilçeler” seçenekleri işaretlendikten sonra araştırmaya dâhil edilen kurum türleri ayrı ayrı seçilerek o ildeki okulların incelenmesi yapılmıştır. Atatürk’ün veya ailesindeki bireylerin adlarını taşıyan okullar bilgisayar ortamında oluşturulan “Okul Adları Tablosu”na her il ve okul türü için işlenmiştir. Bu işlem yapılırken aynı binada eğitim öğretim veren, ismi aynı fakat türü farklı olan kurumlar birbirinden bağımsız değerlendirilmiştir. Örneğin aynı binada yer alan Atatürk İlkokulu ile Atatürk Ortaokulu hem ilkokul hem de ortaokul kategorisine dâhil edilmiştir. Verilerin toplanması esnasında isimler noktasında şüpheye düşülen durumlarda ilgili okulların web sayfaları incelenmiş, okul hakkında verilen bilgilerden veya tarihten yararlanılmıştır. Yine Atatürk’le bağlantılı görülen ancak doğrudan isim şeklinde olmayıp daha çok bir yer (Atatürk Barajı Çok Programlı Lisesi, Atatürk Çiftliği Ortaokulu vb.) veya kavram (Atatürkçü Düşünce Ortaokulu vb.) çağrışımı yapan bazı kurumların inceleme dışında bırakılmasına karar verilmiştir. Ulaşılan bütün verilerin ilgili tablolara eklenmesinin ardından araştırmanın veri analizi kısmına geçilmiştir.

Verilerin analizi içerik analizi tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bir veya birçok metnin içindeki kelimelerin, cümlelerin, deyimlerin, kavramların, temaların veya karakterlerin varlıklarını tespit etmek ve onları sayısal şekilde ifade etmek için kullanılan (Kızıltepe, 2021, s. 260) içerik analizinde, eldeki verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak temel amaçtır. Bu analiz tekniğinde esasen yapılan işlem birbirine benzeyen verilerin belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmesi ve bunların okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenlenerek yorumlanmasıdır (Şahin, 2010, s. 189). Bu bağlamda toplanan veriler araştırmanın alt problemlerine uygun şekilde analiz edilmeye çalışılmıştır. Okul türleri ile alt türlerinin tasnifinde ve Atatürk’ün adını taşıyan okul isimlerinin kategorilere ayrılmasında doçent doktor unvanlı Türkçe eğitimi alan uzmanının ve doçent doktor unvanlı eğitim yönetimi uzmanının görüşlerine başvurulmuştur. Verilerin analiz edilmesinin ardından elde edilen bulgular sıklık (f) ve yüzde (%) değerlerine yer vererek çalışmanın “Bulgular” bölümünde tablo, grafik ve şekil gibi görseller aracılığıyla aktarılmış ve açıklanmıştır.

3. Bulgular

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara alt problemler doğrultusunda bu bölümde değinilmiştir.

3.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Atatürk’ün veya ailesinin adlarını taşıyan okulların bölgelere göre dağılımına yönelik bulgular Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Okul sayılarının bölgelere göre dağılımı

Şekil 2’de görüldüğü gibi Atatürk veya aile üyelerinin isimlerini taşıyan okul sayısının en fazla olduğu bölge Marmara Bölgesi’dir (f=383). Bu bölgeyi İç Anadolu Bölgesi (f=338), Karadeniz Bölgesi (f=310) ve Ege Bölgesi (f=300) takip ederken Akdeniz Bölgesi’nde bu özellikteki okul sayısı 283, Doğu Anadolu Bölgesi’nde 238 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde 226 olarak tespit edilmiştir.

3.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Atatürk’ün veya ailesinin adlarını taşıyan okulların okul türlerine göre dağılımına yönelik bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Okul sayılarının okul türlerine göre dağılımı

Okul Türü	Alt Tür	f	%
Anaokulu		315	%15,15
İlkokul		770	%37,05
Ortaokul	Ortaokul	608	
	İmam Hatip Ortaokulu	51	%32,38
	Yatılı Bölge Ortaokulu	14	
Lise	Anadolu Lisesi	148	
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	6	
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	112	
	Fen Lisesi	3	
	Sosyal Bilimler Lisesi	1	%14,05
	Spor Lisesi	2	
	Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Çok Programlı Anadolu Lisesi	14	
	Mesleki Eğitim Merkezi (METEM)	5	
	Özel Eğitim Okulları	Anaokulu	7
İlkokul		2	
Ortaokul		2	
Uygulama Okulu		12	%1,34
Meslek Okulu		2	
Bilim Sanat Merkezi (BİLSEM)	3		

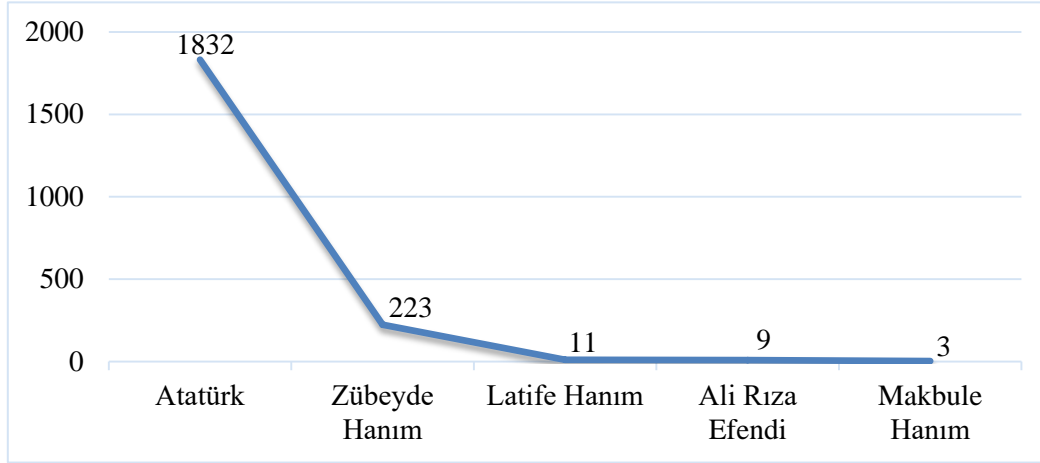
Tablo 1’de görüldüğü gibi Atatürk veya aile üyelerinin isimlerini taşıyan okulların en fazla ilkokul (f=770; %37,05) ve ortaokul (f=673; %32,38) seviyesindeki kurumlar olduğu tespit edilmiştir. Anaokulları (f=315; %15,15) ve liseler de (f=292, %14,05) bu özellikteki okul sayısının fazla olduğu diğer kurumlardır. Lise seviyesindeki okullardan ise Anadolu lisesi (f=148) ile mesleki ve teknik Anadolu lisesi (f=112) türündeki kurumlar bu konuda öne

çıkmıştır. Atatürk veya aile üyelerinin isimlerinin daha az kullanıldığı diğer kurum türü ise özel eğitim statüsündeki okullar ($f=28$; %1,34) olmuştur.

3.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Atatürk'ün veya ailesinin adlarını taşıyan okulların kişi isimlerine göre dağılımına yönelik bulgulara Grafik 1'de yer verilmiştir.

Grafik 1. Okulların kişi isimlerine göre dağılımı

Grafik 1'e göre Atatürk veya aile üyelerinin isimlerini taşıyan okullarda büyük oranda Atatürk'e ($f=1832$; %88,16) yer verildiği görülürken onu annesi Zübeyde Hanım ($f=223$; %10,74) takip etmiştir. Aile üyelerinden eşi Latife Hanım'a 11 (%0,53), babası Ali Rıza Efendi'ye 9 (%0,43) ve kardeşi Makbule (Atadan) Hanım'a da 3 (%0,14) okul isminde yer ayrılmıştır.

3.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Atatürk'ün adını taşıyan okulların kategorilere göre dağılımına yönelik bulgular Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Okul adlarının kategorilere göre dağılımı

Kategoriler	Temalar	f	Toplam	%
İsim/Soyisim	Atatürk	1254	1363	%74,40
	Mustafa Kemal	90		
	Kemal Atatürk	3		
	Mustafa Kemal Atatürk	16		
Askerlik	Gazi	255	431	%23,52
	Gazipaşa	70		
	Gazi Mustafa Kemal	55		
	Gazi Mustafa Paşa	3		
	Gazi Mustafa Kemal Paşa	1		
	Gazi Kemal	1		
	Gazi Mustafa Kemal Atatürk	2		
	Kemalpaşa	21		
	Mustafa Kemal Paşa	19		
	Başkomutan Mustafa Kemal	1		
	Mareşal Mustafa Kemal	3		
Liderlik	Ata(m)	15	20	%1,10
	Ulu Önder	2		
	Önder Ata	2		
Öğretmenlik	Büyük Ata	1	18	%0,98
	Başöğretmen	11		
	Başöğretmen Atatürk	7		

Tablo 2'ye göre doğrudan Atatürk'le ilgili isim taşıyan 1832 okuldan 1363'ü (%74,40) "isim/soyisim" kategorisinde yer alırken bu kurumlardan 431'inin (%23,52) "askerlik", 20'sinin (%1,10) "liderlik", 18'inin de (%0,98) "öğretmenlik" kategorisinde bulunduğu belirlenmiştir. "İsim/soyisim" kategorisinde kullanılan adlandırmalar Atatürk (f=1254), Mustafa Kemal (f=90), Mustafa Kemal Atatürk (f=16) ve Kemal Atatürk (f=3) şeklinde sıralanmaktadır. Tema sayısının en fazla olduğu "askerlik" kategorisindeki adlandırmalar Gazi (f=255), Gazipaşa (f=70), Gazi Mustafa Kemal (f=55), Kemalpaşa (f=21), Mustafa Kemal Paşa (f=19), Gazi Mustafa Paşa, Mareşal Mustafa Kemal (f=3), Gazi Mustafa Kemal Atatürk (f=2), Gazi Mustafa Kemal Paşa, Gazi Kemal, Başkomutan Mustafa Kemal (f=1) şeklindedir. "Liderlik" kategorisinde Ata(m) (f=15), Ulu Önder, Önder Ata (f=2), Büyük Ata (f=1) adlandırmaları, "öğretmenlik" kategorisinde de Başöğretmen (f=11) ve Başöğretmen Atatürk (f=7) adlandırmaları kullanılmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

İnsanlar iletişimi daha kolay hâle getirmek ve çevresini rahatça ifade edebilmek için adlandırma yolunu seçmiştir. Ait olduğu toplumun bir nevi aynası sayılan her çeşit adlandırma toplumun kültürünü, çevreyi algılayış biçimini, inançlarını ve düşünce tarzını yansıtan belge niteliğindedir (Bulut, 2013, s. 10). Türkiye'deki okul adlandırmalarından hareketle Atatürk'ün ve ailesinin eğitim öğretim kurumlarındaki yerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada elde edilen sonuçlar çalışmanın bu bölümünde özetlenerek aktarılmaya çalışılmıştır.

Atatürk'ün veya aile üyelerinin isimlerini taşıyan okulların bölgelere göre dağılımında Marmara Bölgesi başı çekerken İç Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, Ege Bölgesi ve Akdeniz Bölgesi de ilk sıralarda yer almıştır. Doğu Anadolu Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinin son iki sırada yer aldığı bu dağılımın bölgelerin nüfus yoğunlukları ile ilgili olduğu düşünülmektedir. İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 2021'de Adres Kayıt Sistemi baz alınarak oluşturulan nüfus haritasına göre Türkiye'de nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu bölge 24.899.126 kişi ile Marmara Bölgesi'dir. Bu haritaya göre İç Anadolu Bölgesi 12.896.255, Akdeniz Bölgesi 10.584.506, Ege Bölgesi 10.477.153, Güneydoğu Anadolu Bölgesi 8.576.391, Karadeniz Bölgesi 7.696.132 ve Doğu Anadolu Bölgesi de 6.513.106 şeklinde nüfusa sahiptir. Okul adlandırmalarında karışıklığa sebebiyet vermeme adına yerleşim yerlerinde aynı kategoride olup aynı adı taşıyan okul sayısının çok olmayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle bölge içindeki il, ilçe, belde, köy gibi yerleşim yeri sayısı Atatürk ve ailesinin okul isimlerinde kullanılmasında etkili olacaktır. Nitekim Karadeniz Bölgesi'nin nüfus yoğunluğu bakımından sonlarda olmasına karşın okul sayısında ilk sıralarda bulunmasında bölgedeki il sayısının etkili olduğu tahmin edilmektedir. 18 ilin bulunduğu bölge, bu yönüyle yedi coğrafi bölge arasında en fazla ili barındırma özelliğine sahiptir. Okullara verilen isimlerde illerin birbirinden bağımsız olması dolayısıyla Atatürk'le bağlantılı okul adı sayısının Karadeniz Bölgesi'nde nüfus yoğunluğuna ters bir oran gösterdiği söylenebilir.

Atatürk'ün veya aile üyelerinin isimlerini taşıyan okulların kurum türüne göre dağılımında ilkökul ve ortaokul kademeleri ön plana çıkmış, bunları anaokulları ile liseler izlemiştir. Türkiye'deki okullara verilen isimleri çeşitli açılardan inceleyen Toprak'ın (2021) araştırmasında da örneklemdaki okul türleri değişkenine göre okul öncesi seviyesindeki okul sayısının 617, ilkökul seviyesindeki okul sayısının 2956, ortaokul seviyesindeki okul sayısının 2221 ve lise seviyesindeki okul sayısının da 1387 olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmalar arasındaki bu benzer sonuçların Türkiye'deki okul sayılarıyla bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından örgün eğitim için 2021-2022 eğitim öğretim yılı ölçüt alınarak hazırlanan "Millî Eğitim İstatistikleri Raporu"nda (MEB, 2022, s. 58) resmî eğitim kurumlarının kademelere göre okul sayıları okul öncesi için 7878, ilkökul için 22480, ortaokul için 16651 ve lise için 9191 olarak belirtilmiştir. Adıgüzel, Ergünay ve Tatlı Dalioğlu'na (2016, s. 396) göre çocukların sosyal ve duyuşsal becerilerini geliştirmeye, yeni davranışlar kazanmalarına, topluma uyum sağlamalarına hizmet etmeye yardımcı olan ilkökulların işlevleri, toplumun meydana getirilmesinde büyük öneme sahiptir. Oktay'a (1988,

s. 6) göre ise ilkokul, çocuğun ilk defa programlı öğretimin gerektirdiği faaliyetlere katılması, belirli bir disiplin planı dâhilinde kurallara uyması, hayat boyunca kullanacağı okuma yazma ve aritmetik gibi temel becerileri kazanması ve gelecekte okula ve okumaya karşı tutumunu yönlendirmesi bakımından en mühim basamaklardan biridir. Bu nedenle eğitim öğretim kademeleri arasında ilkokulların ilk sırada yer almasının hem doğal hem de gerekli olduğu söylenebilir. Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre Atatürk'ün veya aile üyelerinin isimlerini taşıyan liselerin kendi içindeki dağılımında Anadolu liseleri ile mesleki ve teknik liseler ön plana çıkmıştır. Bu ortaöğretim türlerinin Türkiye'deki mevcut sayısının bu araştırmaya yansdığı söylenebilir. Yukarıda bahsi geçen “Millî Eğitim İstatistikleri Raporu”nda (MEB, 2022, s. 133-134) resmî ortaöğretim kurumları içerisinde Anadolu liselerinin sayısı 2885, mesleki ve teknik liselerin sayısı da 2417 olarak gösterilmiştir. Yine Toprak (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmada okullara verilen isimlerin ortaöğretim kademesindeki okul türlerine göre dağılımında Anadolu liseleri (f=590) ile mesleki ve teknik liseler (f= 343) ilk iki sırada yer almıştır. Millî Eğitim Bakanlığının 2010/30 sayılı “Genel Liselerin Anadolu Lisesine Dönüştürülmesi” konulu genelgesine göre ortaöğretimde okul çeşitliliği yerine program çeşitliliğini temel alan bir yapının oluşturulması, ortaöğretimde kalitenin artırılıp mesleki ve teknik ortaöğretime daha çok sayıda öğrencinin yönlendirilmesi gayesiyle genel liselerin Anadolu lisesine dönüştürülmesi uygulamasının Dokuzuncu Kalkınma Planının bitişi olan 2013 senesinde tamamlanması öngörülmüştür. Araştırmada ulaşılan lise türü bulgusunda Bakanlık tarafından atılan bu adımın da etkisinin olduğu tahmin edilmektedir.

Kişiler bazında okul adlarına yönelik bulgulara göre Mustafa Kemal Atatürk dışında ismi okullara verilen aile üyelerinde ilk sırayı Zübeyde Hanım almıştır. Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım dışında az sayıda okula ismi verilen diğer kişiler Latife Hanım, Ali Rıza Efendi ve Makbule (Atadan) Hanım olmuştur. Bu sonuç Polat'ın (2013) Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki okul adları üzerine yaptığı araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. İlgili araştırmada Atatürk'ün veya aile bireylerinin adlarını taşıyan örneklemdeki 171 okulun 140'ı direkt Mustafa Kemal Atatürk'le bağlantılıken bu kurumların 28 tanesine Zübeyde Hanım'ın, 2 tanesine Latife Hanım'ın, 1 tanesine de Ali Rıza Efendi'nin isimlerinin verildiği tespit edilmiştir. Yer adları üzerine gerçekleştirilen farklı araştırmalarda da Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım'ın isminin çeşitli mekânlara verildiği belirlenmiştir. Özüpekçe'nin (2021) Kilis'teki, Güllülü, Aydın, Üstünova, Üstünova, Çetinoğlu Berberoğlu ve Akgün'ün (2012) Bursa'daki, Baysan ve Kara'nın (2014) Aydın'daki, Tuğluk ve Özfıdan'ın (2022) Batman'daki, Çelik'in (2021) Sivas'taki, Aliağaoğlu ve Uğur'un (2018) Erzurum'daki mahalle/bulvar/cadde/sokak adlarını inceledikleri çalışmalar ile Köksal'ın (2019) Kırşehir'deki, Çaylan'ın (2013) Aksaray'daki; Çeliktöpus'ün (2015) Adana'daki ve Başalan'ın (2019) Amasya'daki yer adları üzerine gerçekleştirdikleri araştırmalarda Zübeyde Hanım isminin ilgili şehirlerde cadde/sokak ismi olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu durum milletimizin Ata'sına verdiği değer yanında onu dünyaya getiren annesine duyduğu minneti, vefayı ve saygıyı göstermesi bakımından da son derece önemlidir. “Tanrının bana bu oğlu vatani kurtarmak için gönderdiğine inanıyorum” (Aygün, 1963; akt. Uca, 2006, s. 10) diyerek Mustafa Kemal'e olan güvenini yansıtan ve onun gerek lider gerek askerî kişiliğinin oluşmasında önemli bir yeri olan Zübeyde Hanım'ı bu bakımdan Cumhuriyet'in temellerinin atılmasında kilit rol oynayan isimlerden biri olarak düşünmek yanlış olmayacaktır.

Doğrudan Mustafa Kemal Atatürk'le ilgili okul isimlerinde belirgin şekilde öne çıkan adlandırma “Atatürk” olmuştur. Bu sonucun, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Mustafa Kemal Atatürk'le ilgili ad taşıyan 140 okulun 97'sinin “Atatürk” şeklinde olduğunu belirleyen Polat'ın (2013) araştırma sonuçlarıyla paralellik arz ettiği görülmektedir. Yine Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün 2013 yılı verilerine göre Türkiye'de en çok kullanılan meydan, bulvar, cadde ve sokak isimlerinde “Atatürk”, 3618 kullanım ile ilk sırada gelmektedir (<https://www.drdatastats.com>). Buna göre çeşitli yer veya kurumlara Mustafa Kemal Atatürk'ün ismi verilirken çok büyük oranda soyadı tercihinin ön planda olduğu belirtilebilir. Cumhuriyet'in ilanı sonrasında toplumsal alanda gerçekleştirilen inkılaplardan biri olan 2525

sayılı Soyadı Kanunu, 24 Haziran 1934 tarihinde kabul edilmiştir (Avşar ve Emre Kaya, 2013, s. 74). Resmî Gazete’de 2 Temmuz 1934 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren ve Türkiye genelinde 2 Ocak 1935 günü uygulanmasına başlanan Kanun’la (Aydın, 2019, s. 1383) ilgili en önemli gelişmelerden biri de Cumhuriyet’in kurucusu Gazi Mustafa Kemal’e verilecek soyadı olmuştur. İsmet Paşa ve arkadaşlarının teklifi üzerine 24 Kasım 1934’te “Kemal” özdahlı Cumhurbaşkanımıza “Atatürk” soyadının verildiğine dair kanun Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiştir (Kocatürk, 2007, s. 507). Mustafa Kemal’e “Atatürk” soyadını veren özel kanunun çıkışından yaklaşık bir ay sonra, 17 Aralık 1934’te diğler bir kanun Atatürk isminin ya da bu isimden türetilcek bir sözcüğün başkaları tarafından kullanılmasını yasaklamıştır. Bundan dolayı Atatürk’ün kız kardeşi Makbule Hanım’a "Atatürk" soyadı verilmeyip "Atadan" soyadı verilmiştir (Volkan, 2006, s. 214). Bununla birlikte Türk Patent Enstitüsü ilkeleri uyarınca marka olarak tescil edilemeyen “Atatürk” isminin yakın geçmişte yaşanan bir dava neticesinde yurt dışında marka olarak kullanılması da Avrupa Birliğı Adalet Divanı nezdinde hükümsüz kılınmıştır (Yasaman, 2014, s. 350). Böylesine önemli/büyük bir liderin isminin okullara verilmesi yeni neslin onu tanıması ve bu konuda farkındalık oluşturulması adına son derece sevindirici bir uygulamadır.

Okullara verilen isimlerde Atatürk’ün en çok öne çıkarılan özelliğı ise askerlik yönü olmuş, “gazi”, “paşa” gibi unvanlara sıklıkla başvurulmuştur. Sakarya Zaferi’ni takiben İsmet ve Fevzi Paşaların Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına, Başkomutan Atatürk’e Mareşal rütbesi ve Gazilik unvanı verilmesini öneren 14 Eylül 1921 tarihli telgrafları doğrultusunda Başkomutan Mustafa Kemal’e 19 Eylül 1921’de 153 numaralı kanunla Meclis tarafından “Mareşal” rütbesi ve “Gazi” unvanı verilmiş (Kocatürk, 2007, s. 265-266), Mustafa Kemal bu tarihten Atatürk soyadını alacağı 1934 senesine kadar hemen her yerde “Gazi Hazretleri” unvanıyla anılmıştır (Özçelik ve Güneş, 2016, s. 254). Okul öncesi dönemdeki çocukların Atatürk algılarını inceleyen Yazıcı, Mercan Uzun ve Çağlayan’ın (2022) araştırmasında da katılımcıların Atatürk’ü tanımlarken çoğunlukla asker kimliğine vurgu yaptıkları ve ağırlıklı olarak Atatürk’ün asker kimliğı ile alakalı olarak yaptığı şeyleri ifade ettikleri tespit edilmiştir. Bir komutan olarak muharebelerdeki uygulamaları ve sonuçlarına bakıldığında askerî dehası tartışılmaz bir gerçek olan (Ünal, 2019, s. 2) Mustafa Kemal’in bu yönünün hem toplumun hafızasında yer etmesinin hem de kurumlara verilen adlarda vurgulanmasının beklenen bir durum olduğu düşünülmektedir.

Okul isimlerinde Mustafa Kemal Atatürk’le ilgili olan ilk üç adlandırma “Atatürk”, “Gazi” ve “Mustafa Kemal” şeklindedir. Şahin’in (2020) araştırmasına göre bu üç adlandırma aynı zamanda ülkemizde Ankara, Erzurum ve Hatay’daki birer üniversitenin de ismi olarak karşımıza çıkmaktadır. Temelleri 1926’da Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün talimatı ile atılan ve öncelikle "Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü" ismiyle faaliyete başlayan Gazi Üniversitesinin adı 1929’da “Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü” şeklinde değiştirilmiştir. 1976’da “Gazi Eğitim Enstitüsü” adını alan kurum, Resmî Gazete’de 20 Temmuz 1982 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren Kararname ile bugünkü “Gazi Üniversitesi” kimliğine kavuşmuştur. Atatürk Üniversitesinin kurulmasını planlamak ve gerçekleştirmek amacıyla oluşturulan Türk-Amerikan Karma Komitesinin 1955-1957 yılları arasındaki çalışmaları neticesinde hazırlanan tasarı 31 Mayıs 1957’de 6990 sayı ile Büyük Millet Meclisi’nde yasalaşmıştır. Kanunlaşan bu tasarının Resmî Gazete’de 7 Haziran 1957’de yayımlanmasıyla da Atatürk Üniversitesi resmen kurulmuştur. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ise 11 Temmuz 1992 tarihli ve 21281 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 3837 Sayılı Kanun’un 25’inci ve 28 Mart 1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilat Kanununa eklenen Ek-17 maddesiyle kurulmuştur. Buna göre Gazi, Atatürk ve Mustafa Kemal adlarını taşıyan yükseköğretim kurumlarının oldukça köklü bir maziye sahip oldukları görülmektedir.

Araştırma neticesinde ulaşılan bulgular doğrultusunda sonraki çalışmalar için aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

Okullara isimleri daha az verilen aile üyelerinin adları, yeni açılacak farklı kademelerdeki okulların adlandırılmasında daha fazla tercih edilebilir. Okullar dışındaki farklı kurumlarda veya yerleşim yerlerindeki mahalle, cadde, sokak vb. adlarında başta Atatürk olmak üzere aile üyelerinin isimlerinin kullanılma sıklığını belirlemeye dönük detaylı incelemeler yapılabilir. Atatürk ve aile fertlerinin isimlerinin kurumlara verilmiş tarihleri üzerine yapılacak araştırmalarla dönemlere göre bir karşılaştırmaya gidilebilir. Bu araştırma okul adlarında Atatürk ve ailesi ile sınırlandırılmıştır. Aynı örneklem üzerinde Atatürk'ün silah arkadaşları, Atatürk'le ilgili tarihler, olaylar vb. konulara dönük araştırmalar da gerçekleştirilebilir.

Kaynakça

- Ada, S. ve Baysal, Z. N. (2015). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Ada, Ş. ve Küçükali, R. (2016). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Adıgüzel, O. C., Ergünay, O. ve Tatlı Dalioğlu, S. (2016). İlkokulların günümüz ve gelecekteki işlevlerinin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak incelenmesi. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7(4), 396-421. doi: 10.17569/tojqi.44571
- Akyıldız, S. (2020). Okul ve sınıf ortamı. H. Özmen ve D. Ekiz (Eds), *Eğitime giriş* içinde (ss. 203-222). Ankara: Pegem Yayınları.
- Aliağaoğlu, A. ve Uğur, A. (2018). Şehirselleşme: Erzurum'da cadde adları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(40), 1-26. doi: 10.31795/baunsobed.489078
- Arslan, Ö. (2013). *Siyasal iktidarların okul isimlerine etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Avşar, Z. ve Emre Kaya, A. E. (2013). Cumhuriyet Türkiye'sinin halkçılık uygulamaları: Soyadı kanunu örneği. *Turkish Studies*, 8(5), 73-90. doi: 10.7827/TurkishStudies.4653
- Aydın, M. K. (2019). 1934 tarihli soyadı kanunu uygulamaları ve Malatya örneği: (Fırat Gazetesi verilerine göre). *Belgi Dergisi*, 2(18), 1379-1416. doi: 10.33431/belgi.581591
- Aydoğan, İ. (2012). Okul binalarının özellikleri ve öğrenciler üzerine etkileri. *Millî Eğitim Dergisi*, 193, 29-43.
- Balcı, A. (2014). *Etkili okul ve okul geliştirme: Kuram uygulama ve araştırma*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Balıkçı, A. (2020). Okul ve okulu etkileyen faktörler. A. Bayar (Ed), *Eğitime giriş* içinde (ss. 417-444). Ankara: Pegem Yayınları.
- Başalan, B. (2019). *Amasya yer adları üzerine bir dil incelemesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Baysan, S. ve Kara, A. (2014). Aydın'da mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları: Şehirselleşme özellikleri. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 12(1), 23-48. doi: 10.1501/Cogbil_0000000151
- Bulut, E. (2013). *Kastamonu ili merkez ve güney ilçelerindeki orun ve bazı cadde, sokak adları üzerine bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Bursalıoğlu, Z. (2021). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Çaylan, F. (2013). *Aksaray ili ve ilçeleri yerleşim adları üzerine bir dil incelemesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

- Çelenk, S. (2018). Eğitimin kavramsal boyutu ve bir eğitim kurumu olarak okul. S. Çelenk (Ed), *Eğitime giriş* içinde (ss. 1-26). Ankara: Pegem Yayınları.
- Çelik, A. (2021). Kent belleğinin yansıma alanı olarak cadde adları: Sivas örneği. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 45(2), 117-132.
- Çeliktöpus, M. (2015). *Adana ili yer adları üzerine bir dil incelemesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Gedikoğlu, T. (2015). *Liderlik ve okul yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güllülü, M., Aydın, H., Üstünova, M., Üstünova, K., Çetinoğlu Berberoğlu G. ve Akgün, N. (2012). Bursa'daki cadde, mahalle, sokak adlarında birleşik yapıtlı tamlayanlar üzerine. *Turkish Studies*, 7(2), 547-556. doi: 10.7827/TurkishStudies.3353
<http://www.mku.edu.tr/files/f6bb25fe-5814-427d-b26f-27a69e112820.pdf>
<https://atauni.edu.tr/ata-tarihce/kurumsal>
<https://gazi.edu.tr/view/page/169255/gazi-universitesi-tarihi>
<https://mebbis.meb.gov.tr/KurumListesi.aspx>
<https://www.icisleri.gov.tr/turkiyenin-nufus-haritasi-10072021>
- Karakaya, İ. (2014). Bilimsel araştırma yöntemleri. A. Tanrıoğen (Ed), *Bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (ss. 56-84). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kırkıç, K. A. (2021). Bir öğrenme ortamı olarak okul ve sınıf. S. Hali ve E. Töre (Eds), *Eğitime giriş* içinde (ss. 17-29). Ankara: Pegem Yayınları.
- Kızıltepe, Z. (2021). İçerik analizi. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Eds), *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları* içinde (ss. 260-274). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kocatürk, U. (2007). *Doğumundan ölümüne kadar kaynakçalı Atatürk günlüğü*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Köksal, M. C. (2019). *Kırşehir ili ve yöresi yer adları üzerine bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- MEB. (2022). *Millî eğitim istatistikleri-Örgün eğitim*. Ankara: MEB Yayınları.
- Okçu, V. (2021). Sosyal bir sistem ve örgüt olarak okul. M. Cemaloğlu (Ed), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* içinde (ss. 229-268). Ankara: Pegem Yayınları.
- Oktay, A. (1988). Çocuğun yaşamında ilkokulun yeri ve önemi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 4, 6-8.
- Oktay, A. (2020). Eğitimin tanımı, özellikleri ve eğitimle ilgili temel kavramlar. A. Oktay (Ed), *Eğitime giriş* içinde (ss. 1-18). Ankara: Pegem Yayınları.
- Özçelik, M. H. ve Güneş, M. (2016). Atatürk'e verilen ad ve unvanlar ile ona yakıştırılan sıfatlar. *Atatürk Yolu Dergisi*, 58, 245-278. doi: 10.1501/Tite_0000000445
- Özdemir, S. (2020). *Eğitimde örgütsel yenileşme*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Özüpekçe, S. (2021). Bir şehrsel toponimi araştırması: Kilis'te cadde ve sokak isimlerinin sınıflandırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 40, 1-23.
- Özyetgin, A. M. (2001). Türk ad bilimine malzemeler: Kitābu'l-İdrāk li Lisāni'l-Etrāk'te kişî adları. *Bilig*, 19, 21-31.
- Polat, H. (2013). Kültürün yansıması olarak okul isimleri (Güneydoğu Anadolu Bölgesi örneği). *Türk Dünyası Araştırmaları*, 207, 139-168.

- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2019). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, Ç. (2010). Verilerin analizi. R. Y. Kıncal (Ed), *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (ss. 181-217). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Şahin, Y. (2020). Üniversitelerin toponimik özellikleri: Devlet üniversitelerine yönelik bir tipoloji denemesi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(3), 15-26.
- Şişman, M. (2018). Toplumsal bir aktör müsünüz? A. Açıkalin, M. Şişman ve S. Turan (Eds), *Bir insan olarak okul müdürü içinde* (ss. 37-50). Ankara: Pegem Yayınları.
- Şişman, M. (2021). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Şişman, M. (2022). *Eğitime giriş*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Tabak, H. (2019). Öğrenme ortamı olarak okul ve sınıf. E. Karip (Ed), *Eğitime giriş içinde* (ss. 279-310). Ankara: Pegem Yayınları.
- Taşgın, A. (2020). Bir eğitim ve öğrenme ortamı olarak okul ve sınıf. Ö. Demirel, Z. Kaya ve K. Kiroğlu (Eds), *Eğitime giriş içinde* (ss. 301-317). Ankara: Pegem Yayınları.
- Taymaz, H. (2019). *Okul yönetimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Toprak, K. K. (2021). *Türkiye'de okullara verilen isimlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Tuğluk, M. E. ve Özfidan, T. (2022). Batman ili mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları üzerine bir değerlendirme. *Folklor Akademi Dergisi*, 5(2), 496-530. doi: 10.55666/folklor.1142308
- Tuzcuoğlu, N. (2020). Türk millî eğitim sisteminde okul ve okulu destekleyen sistemler. A. Oktay (Ed), *Eğitime giriş içinde* (ss. 141-169). Ankara: Pegem Yayınları.
- Uca, A. (2006). Atatürk'ün doğumu ve çocukluk yılları (1881-1893). *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 31, 1-13.
- Ünal, L. (2019). Mustafa Kemal'in askeri dehası ve muharebelerdeki uygulamaları. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ*, 17(46), 1-43. doi: 10.17518/canakkalearaştırmaları.585334
- Volkan, V. (2006). Atatürk soyadı, modern Türk kimliği ve bu kimliği koruma sorumluluğu. *Atatürk Yolu Dergisi*, 10(37), 211-230. doi: 10.1501/Tite_0000000056
- Yasaman, H. (2014). "Atatürk" markasının hükümsüzlüğü ile ilgili AB Adalet Divanı kararı üzerine düşünceler. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 27(115), 341-358.
- Yazıcı, D. N., Mercan Uzun, E. ve Çağlayan, K. T. (2022). Okul öncesi dönemdeki çocukların Atatürk algılarının incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 31-44. doi: 10.32709/akusosbil.882631
- Yüceol Özezen, M. (2010). Özel öğretim kurum adları üzerine bir inceleme. *Millî Eğitim Dergisi*, 186, 121-131.

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.